

Research Article

Validation and Psychometric Properties of the Farsi Version of the Parental Psychological Control Scale

Authors

Ahmad Baindrian¹, Ali Khodaei^{2*}, Omid Shokri³

- 1. Ph.D student, Department of Psychology, Bo Ali Sina University, Hamadan, Iran.
ahmabdabaindooryan@gmail.com
- 2. Assistant Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.
(Corresponding Author)
- 3. Assistant Professor, Department of Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran,
Iran. oshokri@yahoo.com

Abstract

Receive Date:
09/02/2024

Accept Date:
30/06/2024

Introduction: Parents are the primary agents of socialization for children and adolescents. The significant role of parenting in this process has garnered considerable attention among researchers, making it a key area of study. Among the various parenting strategies, parental psychological control has attracted particular interest. Consequently, this study aims to psychometrically analyze the Persian version of the Parental Psychological Control Scale.

Method: This descriptive survey study involved 300 adolescents who were selected using a convenience sampling method. Participants responded to the Parental Psychological Control Scale (Zhou, Du, & Pan, 2023), the Empowering Parenting Scale (Jack, Sun, Luton, Chin, & Waters, 2018), and the short version of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (Garnofsky & Kraij, 2006). The study conducted by Zhou et al. (2023) utilized exploratory and confirmatory statistical methods on independent samples of adolescents, which empirically supported a structure comprising three aspects: communicative induction, harsh psychological control, and shame resulting from social comparison.

Results: The results of the confirmatory factor analysis indicated that the Parental Psychological Control Scale, which comprises three factors—communicative induction, harsh psychological control, and shame stemming from social comparison—demonstrated good factor validity. Furthermore, the correlations between the dimensions of parental psychological control and empowering parenting, as well as adaptive and maladaptive cognitive emotion regulation strategies in adolescents, supported the convergent validity of the Persian version of the Parental Psychological Control Scale. The internal consistency coefficients for the subscales of communicative induction, harsh psychological control, and social comparison shame were 0.88, 0.80, and 0.77, respectively.

Discussion and conclusion: Overall, the validation of the Persian version of the Parental Psychological Control Scale provided further evidence supporting the multidimensional nature of parental psychological control and the culturally dependent conceptualizations of its subscales.

Keywords

Psychological control, Parenting, Psychometric properties, Validation.

Corresponding Author's E-mail

alikhodaei@pnu.ac.ir

اعتباریابی و ویژگی‌های روان‌سنجدی نسخه فارسی مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی

نویسنده‌گان

احمد بایندریان^۱، علی خدائی^{۲*}، امید شکری^۳

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. ahmadbaindooryan@gmail.com

۲. استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) oshokri@yahoo.com

چکیده

مقدمه: والدین نخستین عوامل اجتماعی شدن کودکان و نوجوانان هستند، همچنان رصد حساس‌گونه نقش انکارناشدنی قلمرو مطالعاتی والدگری، در بین اولویت‌های تحقیقانی محققان مختلف، از موقعیت ویژه‌های برخوردار است. در این میان، از بین راهبردهای والدگری متفاوت، کنترل روان‌شناختی والدینی به طرزی ویژه، مورد توجه بوده است؛ بنابراین این پژوهش با هدف تحلیل روان‌سنجدی نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین انجام شد.

روش: در این پژوهش پیمایشی توصیفی، ۳۰۰ نوجوان که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند به مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی (ژو، دو و پان، ۲۰۲۳)، مقیاس والدگری توانمندساز (جک، سان، لوتون، چین و واترز، ۲۰۱۸) و نسخه کوتاه پرسشنامه نظم‌بخشی شناختی هیجان (گارنفسکی و کرابچ، ۲۰۰۶)، پاسخ دادند. در پژوهش ژو و همکاران (۲۰۲۳) نتایج روش‌های آماری تحلیل اکشافی و تأییدی در نمونه‌های مستقلی از نوجوانان، از ساختاری مشتمل بر ۳ وجه القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، به طور تجربی، حمایت کردند.

تاریخ دریافت:
۱۴۰۲/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۳/۰۴/۱۰

نتایج: نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد، مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی با ساختاری مشتمل بر سه عامل القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، از روایی عاملی خوبی برخوردار بود. علاوه بر این، نتایج مربوط به همبستگی بین ابعاد کنترل روان‌شناختی والدینی با والدگری توانمندساز و راهبردهای انباطی/نابلطاقی نظم‌بخشی شناختی هیجان در نوجوانان، از روایی همگرایی نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی، حمایت کرد. ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی به ترتیب برابر با ۰/۸۸، ۰/۸۰ و ۰/۷۷، به دست آمد.

بحث و نتیجه‌گیری: در مجموع، نتایج مربوط به روایی‌بای نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی، شواهد مضاعفی را در حمایت از ماهیت چندبعدی کنترل روان‌شناختی والدینی و مفهوم‌پردازی‌های وابسته به فرهنگ زیرطبقات آن، فراهم آورد.

کلیدواژه‌ها

کنترل روان‌شناختی، والدگری، ویژگی‌های روان‌سنجدی، اعتباریابی.

پست الکترونیکی
نویسنده مسئول

alikhodaei@pnu.ac.ir

مقدمه

مرور نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد، در سال‌های اخیر محققان کوشیده‌اند روند شتابان افول در شاخص‌های بهزیستی نوجوانان را پس از همه‌گیری بیماری کووید ۱۹، در کانون توجه قرار دهند^[۱]. نتایج این مطالعات نشان می‌دهد، از آنجاکه والدین، نخستین عوامل اجتماعی شدن کودکان و نوجوانان تلقی می‌شوند، همچنان رصد حساس‌گونه نقشِ انکارناشدنی قلمرو مطالعاتی والدگری، در متن اولویت‌های تحقیقانی محققان مختلف، از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است^[۲]. در این بخش، از میان راهبردهای والدگری متفاوت، کنترل روان‌شناختی والدینی^[۱]، به طرزی خاص مورد توجه بوده است^[۳]. در مقایسه با کنترل رفتاری والدین^[۲] که به اقتدار و وظایف والد درباره رفتارها و فعالیت‌های کودک و نوجوان مربوط می‌شود و اغلب با پیامدهای تحولی مثبت و مطلوبی در کودکان همراه است، کنترل روان‌شناختی به نوعِ کژکارکردی از کنترل والدینی اشاره می‌کند که بیانگر استیلای ناروای والدین بر افکار و احساسات کودکان از طریق گروه وسیعی از راهبردهای مخرب و مزاحم است^[۴]. این راهبردها عبارتند از: عدم ارزش‌گذاری برای احساسات کودک^[۳] (نارزنده‌سازی افکار و احساسات کودک)، محدودسازی بیان کلامی^[۴] (جلوگیری یا قطع بیان کودک)، حمله فردی^[۵] (حمله به هویت و احساس خودارزشمندی کودک)، القای احساس گناه و احساس شرم^[۶] (برانگیختن احساس گناه و احساس شرساری در کودک) و طفره رفتن از دوست داشتن^[۷] (تهدید کردن کودک به دوست ناداشتن یا فقدان واقعی محبت، عشق و توجه والدینی). براین‌اساس، کنترل روان‌شناختی از طریق رجوع به رویه‌های قهرآمیز، نفوذ به حوزه شخصی و بی‌احترامی به فردیت، مفهومسازی می‌شود^[۸].

نتایج مطالعات مختلف نشان داده‌اند، از آنجاکه تاکتیک‌های معطوف بر کنترل روان‌شناختی والدینی، از

جهانِ روان‌شناختی و احساس فردیت کودک و نوجوان انحراف نشان می‌دهند و سبب نادیده‌گیری نیازهای روان‌شناختی بنیادین وی می‌شود؛ بنابراین با فشار روانی مضاعف دچار احساس حقارت می‌شود و بر مدل تحول کودک و نوجوان، تأثیر مخرب غیرقابل انکاری دارد^[۹]. در این بین، نتایج برخی مطالعات با تأکید بر تأثیر فرابافتاری برخی از وجود کنترل روان‌شناختی، به طور باشبای از اثرات کاهنده کنترل روان‌شناختی بر بهزیستی کودکان و نوجوان پرده برداشته‌اند^[۹]. البته، نتایج مطالعاتی دیگری مانند شک و ژو^[۱۰] و ژو و شک^[۱۱] نشان داده‌اند، تحلیل ویژگی‌های کارکردی اشکال مختلف کنترل‌گری روان‌شناختی باید در بستر عنصر بافتاری فرهنگ رصد شود. به بیان دیگر، تمایز در محتوای ارزشی بافتار غالب، الگوی تأثیرات اشکال مختلف کنترل‌گری روان‌شناختی را متفاوت ساخته است^[۱۲]. البته، نتایج مطالعهٔ فراتحلیل یان و همکاران^[۲]، از نقش تعديل‌گر عنصر بافتاری فرهنگ در متن مرور رفتارهای ناظر بر کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، باز ماند. در مجموع، چنین الگوی پیچیده‌ای از یافته‌ها نشان‌دهنده آن است که اگر برخی اشکال کنترل‌گری روان‌شناختی والدین دارای کارکردی فرابافتاری هستند، اشکال دیگری از این راهبرد، وابسته به بافت، نقش می‌آفريند. در فرهنگ‌های غربی و متمایل به ارزش‌های فردگرا، برای خودمختاری، استقلال و تفرد به عنوان بلوک‌های سازنده ادراک از خود و تحول سالم کودک، ارزش‌گذاری می‌شود و در جوامع جمع‌گرا، برای بهم‌وابستگی و روابط متقابل در خانواده، اولویت‌گذاری می‌گردد^[۱۳]. برای مثال والدین چینی خود را موظف می‌دانند که زندگی فرزندانشان را در ساحت‌های مختلفی مانند پیشرفت تحصیلی، سازگاری رفتاری، هیجانی و اجتماعی مدیریت کنند و البته به آنها کمک می‌کنند که با اجتماع پیرامون خود سازگار شوند^[۱۴]؛ بنابراین در جوامع متمایل به ارزش‌های جمع‌گرا، برای تسهیل در درک اولویت‌های جامعه‌پذیری، به جای طرد و خصومت، از القای احساس گناه^[۱۵] به عنوان یک راهبرد کنترل‌گری روان‌شناختی، استفاده می‌شود^[۱۵]. برای مثال، در برخی جوامع جمع‌گرا مانند فرهنگ چینی، احساس گناه به عنوان

8 . Guilt Induction.

- 1 . Parental Psychological Control.
- 2 . Parental Behavioral Control.
- 3 . Invalidating Children's Feelings.
- 4 . Constraining Verbal Expression.
- 5 . Personal Attack.
- 6 . Shaming and Guilty Induction.
- 7 . Love Withdrawal.

مطالعاتی تلقی می‌شود [۲۱]. طبق دیدگاه ژو و همکاران [۲۱]، تحقق دغدغه معماری چندبعدی بنای مفهومی سازه کنترل روان‌شناختی والدینی، در بستر روی‌آوری ارزیابانه به دیرینه اطلاعاتی پیرامون سنجش کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، معنا می‌یابد. در تعقیب بافتاری حدود و غور معنایی کنترل روان‌شناختی والدینی، تمایزگذاری بین کنترل روان‌شناختی خشن^۴ و القای ارتباطی^۵، از اهمیت زیادی برخوردار است [۸]. کنترل روان‌شناختی خشن با شمول شناسانده‌هایی مانند محدودسازی بیان کلامی، نامعتبرسازی و حمله فردی، بیانگر خشونت و طرد والدینی نسبت به کودک است که اثرات مخرب آن، فرابافتاری است. در مقابل، در جوامع جمع‌گرا، از آنچاکه راهبرد القای ارتباطی با شمول قطعاتی مفهومی مانند القای احساس گناه، شرم‌ساز ساختن و کناره‌گیری از محبت، اساساً با هدف تشویق کودکان برای استفاده از هنجارهای اجتماعی انتخاب می‌شوند؛ بنابراین در این بافت‌ها از ضریب تخریب کمتری برخوردارند [۸ و ۲۲]. علاوه بر این، فانگ و لائو [۸] اگر چه بنیان مفهومی زیربنایی روی‌آوری چندوجهی را نسبت به سازه کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی توسعه داده‌اند، اما تأکید آنها بر گروه‌بندی وجوهی چندگانه از رفتارهای کنترل‌گر روان‌شناختی ذیل طبقات و ابعادی وسیع‌تر، فاقد توجه مفهومی مکفی بوده است. در این بخش، اصرار محققان بر توسعه‌مندی ابعاد مفهومی کلان‌تری از کنترل‌گری‌های روان‌شناختی با شمول اشکال متفاوتی از زیرطبقات معطوف بر مفهوم مزبور سبب شده است که انتخاب زیرگروه‌های شکل‌دهنده به ابعاد کلان‌تر کنترل‌گری نه با تأسی از موضعی جامع‌نگر که بر اساس تلاشی مقتضدانه انجام شود [۲۳]. همچنین، باربر و همکاران [۲۴]، چی و همکاران [۱۲] و یو و همکاران [۳] یادآوری می‌کنند که تجمعی اشکالی از زیرگروه‌های رفتارهای کنترل‌گر روان‌شناختی ذیل یک طبقه مفهومی واحد به طرزی انجام شده است که با رجوع به روی‌آوری بافتی‌نگر، ضرورتاً اجتماع یافتنگی نشانگرهای کنترل‌گری، مشابهت در کارکردهای زیرگروه‌های متعلق به هر طبقه مفهومی کلان را سبب نمی‌شود [۲۵]. برای مثال فانگ و همکاران [۱۴]، تأکید می‌کنند که تمایزی‌افتنگی در گُنش‌وری زیرگروه‌هایی

یک عنصر بنیادین اخلاقی و نشانگری از تقوای فرزندی^۶ یا فضیلت احترام به والدین و بزرگان، تلقی می‌شود که کمک می‌کند تعهدات و وظایف در متن تعاملات بین‌فردي تحقق یابند [۱۶].

مرور شواهد نشان می‌دهد، دغدغه سنجش ایده خطیر کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، هماره در زمرة اولویت‌های اساسی محققان علاقه‌مند به این قلمرو مطالعاتی بوده است. در بافت‌های غربی، برای غالب محققان استفاده از مقیاس کنترل روان‌شناختی^۷ [۱۷] با ۸ ماده و شمول قلمروهایی مانند محدودسازی بیان کلامی، نامعتبرسازی، کناره‌گیری از محبت و حمله فردی، یک اولویت بوده است. محققان یادآوری می‌کنند که با وجود آن که خاستگاه مفهومی زیربنایی مقیاس کنترل روان‌شناختی، انواع متفاوتی از شناسانده‌های کنترل‌گری روان‌شناختی والدین را شامل می‌شود، اما از شمول القای احساس گناه و شرم که اغلب در جوامع جمع‌گرا متدالو است، باز مانده است [۱۸]. علاوه بر این، با وجود شواهد متقنی در دفاع از ساختار چندوجهی سازه کنترل‌گری روان‌شناختی، اصرار بر ساختاری تک‌عاملی و برخوردار از کمترین تعداد ماده، فقط سبب می‌شود که سازه مزبور به طرزی کلی و نه با تأکیدی مکفی بر یکایک شناسانده‌های آن سنجش شود [۱۹]. براین اساس، وانگ، پومرانز و چن [۲۰] کوشیدند با توسعه نسخه تجدیدنظرشده شخص کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، ساختاری مشتمل بر سه وجه القای احساس گناه، کناره‌گیری از عشق و ابرازگری اقتدارمابانه^۸ را برای آن برگزینند. محدودیت این ایزار سنجش نیز این بود که همگرایی معنایی وجوده منتخب برای بنای مفهومی آن سبب می‌شد که همچنان سنجش شناسانده‌های کنترل‌گری روان‌شناختی با تأکید بر کارکرد اختصاصی ابعاد سازنده این مفهوم، انجام نشود. طبق دیدگاه یو و همکاران [۳]، چنین چالشی، وجه اختصاصی مشخصه‌های کارکردی ابعاد چندگانه سازه چندوجهی کنترل‌گری روان‌شناختی را محدود می‌سازد.

براین اساس، در شرایط فعلی، تلاش برای مفهوم‌پردازی چندوجهی و بافتاری از سازه کنترل روان‌شناختی والدینی، چالشی اساسی برای محققان علاقه‌مند به این قلمرو

1 . Filial Piety.

2 . Psychological Control Scale.

3 . Authority Assertion.

حمایت کردند. علاوه بر این، همبستگی مثبت بین وجود ادراک نوجوانان از کنترل گری روان‌شناختی والدینی با طرد والدینی و همبستگی منفی ابعاد کنترل گری با گرمی والدینی، شواهد مضاعفی در دفاع از روایی ملاکی مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، فراهم آورد.

بسندگی بنیان مفهومی نسخه ۳۰ ماده‌ای مقیاس کنترل گری روان‌شناختی والدین و مقبولیت مشخصه‌های فنی روایی و پایایی آن با برخورداری از ساختاری چندبعدی، سبب شد که محققان در این پژوهش، ویژگی‌های روان‌سنじ و روایی عاملی نسخه فارسی مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی را، بررسی کنند؛ بنابراین، این پژوهش با هدف تحلیل روان‌سنじ نسخه فارسی مقیاس چندبعدی کنترل روان‌شناختی والدینی، انجام شد.

روش

در این پژوهش پیمایشی - توصیفی، موافق با پیشنهاد کلاین [۲۷]، با رجوع به قاعدة تطابق بین تعداد ماده‌های آزمون و تعداد مشارکت‌کنندگان و بر اساس قاعدة ۱۰ به ۱، به ازای ۳۰ ماده مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، تعداد ۳۰۰ مشارکت‌کننده انتخاب شدند. در این پژوهش، پسران نوجوانی (با میانگین سنی ۱۴/۱۹ سال و انحراف استاندارد ۰/۶۷ و با کمینه و بیشینه ۱۳ تا ۱۵ سال) شرکت کردند و با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در این پژوهش، تعداد ۱۰۱ نوجوان (برابر با ۳۴ درصد) از پایه هفتم، تعداد ۱۰۷ نوجوان (برابر با ۳۶ درصد) از پایه هشتم و در نهایت، تعداد ۹۲ نوجوان (برابر با ۳۰ درصد) از پایه نهم انتخاب شدند. در این پژوهش، هیچ یک از مشارکت‌کنندگان در مرحله غربالگری داده‌ها حذف نشدند.

ابزارهای سنجش

مقیاس والدگری توانمندساز^۳. جک و همکاران [۲۸]، با رجوع به موضع‌گیری واترز [۲۹]، درباره ایده والدگری توانمندسازی، مقیاس سنجش والدگری توانمندساز را توسعه دادند. این مقیاس شامل ۱۴ ماده است که مشارکت‌کنندگان به هر ماده بر روی یک طیف هفت درجه‌ای از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷)، پاسخ می‌دهند. این مقیاس از دو زیرمقیاس دانش توانمندی‌ها و

مانند کناره‌گیری از محبت یا القای احساس گناه و اصرار به گنجاندن آنها در یک طبقه مفهومی کلان مانند القای ارتباطی، بر بنیان این مفروضه استوار بوده است که ضریب تخریب آنها، میل به همگرایی نشان می‌دهد و این در حالی است که الزاماً کارکرد آسیب‌زای آن‌ها در بافت‌های فرهنگی متفاوت، یکسان نیست. به بیان دیگر، کناره‌گیری از عشق ورزیدن و محبت به کودک به طرز بحث‌انگیزی از القای ارتباطی متفاوت است [۱۴]. همچنین، موافق با موضع اسمیتانا و همکاران [۱۸] تلاش برای اخذ روای‌آوری چندوجهی و البته بافتاری به مفهوم کنترل گری روان‌شناختی والدینی مستلزم تمایزگذاری آگاهانه بین «شرم مشترک^۱» از «شرم ناشی از مقایسه اجتماعی^۲» است. در حالی که در وضعیت شرم مشترک، رفتار کودک سبب می‌شود والدین وجهه خود را از دست دهن، این حالت بر تأثیر اعمال ناشایست والدین یا کودکان، مرکز است. در وضعیت شرم ناشی از مقایسه اجتماعی که بر اساس آن کودک از طریق والد، به اندازه کافی خوب ارزیابی نمی‌شود، بر احساس نامیدی والد در شرایط مقایسه کودک با دیگران دلالت دارد. در حالی که در جوامع جمع‌گرا، راهبرد شرم مشترک، اساساً با هدف ترویج نرم‌های فرهنگی معطوف بر بهم‌وابستگی در روابط متقابل خانوادگی دلالت دارد، پدیده شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، از طریق مقایسه کاهنده کودک با دیگران، طرد و بی‌توجهی والد را نسبت به کودک باعث می‌شود [۳ و ۲۶].

بنابراین، ژو و همکاران [۲۱] پس از وارسی ارزیابانه دنباله اطلاعاتی در قلمرو سنجش کنترل گری روان‌شناختی، با هدف‌گذار از محدودیت‌های معطوف بر بنیان مفهومی کنترل گری و همچنین، توسعه‌مندی نسخه چندبعدی و نه تک‌عاملی و البته، حساس به بافت مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، نسخه ۳۰ ماده‌ای مقیاس کنترل گری روان‌شناختی والدین را برای اندازه‌گیری ادراک نوجوانان از کنترل روان‌شناختی والدین، معرفی کردند. در پژوهش ژو و همکاران [۲۱]، نتایج روش‌های آماری تحلیل اکتشافی و تأییدی در نمونه‌های مستقل از نوجوانان، از ساختاری مشتمل بر ۳ وجه القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، به طور تجربی،

1 . shared Shared shame Shame.

2 . social Social comparison Comparison shame Shame.

۰/۶۷، ۰/۶۳ و ۰/۷۴ به دست آمده است. در این پژوهش، ضریب همسانی درونی زیرمقیاس‌های خودسرزنش‌گری، نشخوارگری، بازتمرکز مثبت، پذیرش، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، دیدگاه‌گیری، بازارزیابی مثبت، فاجعه‌سازی و دیگرسرزنش‌گری به ترتیب برابر با ۰/۷۷، ۰/۸۰، ۰/۷۶، ۰/۸۲ و ۰/۸۰ به دست آمد.

مقیاس شایستگی والدینی^{۱۱}. ریپاراز و همکاران [۳۳]، همکاران [۳۳]، پس از مرور ارزیابانه ابزارهای سنجش در قلمرو مطالعاتی سبک‌های والدگری و اطلاع از نایسنگی خاستگاه نظری زیربنایی ابزارهای مزبور، با اخذ روی‌آوردی مثبت و فعالانه نسبت به قلمرو والدگری، مقیاس شایستگی والدینی را توسعه دادند. این مقیاس شامل ۳۵ ماده است که نوجوانان ادراک خود از کفایتمندی والدینی را برای هر ماده بر روی طیفی پنج درجه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۵)، مشخص می‌کنند. در پژوهش ریپاراز و همکاران [۳۳] نتایج روایی عاملی مقیاس شایستگی والدینی از ساختار چهار عاملی مشتمل بر گرمی والدینی^{۱۲}، مطالبه‌گری والدینی^{۱۳}، ارزش اجتماعی شکیبایی^{۱۴} و ارزش اجتماعی احترام به حریم خصوصی^{۱۵}، به طور تجربی، حمایت کرد. در پژوهش ریپاراز و همکاران [۳۳] ضرایب همسانی درونی وجوه شایستگی والدینی بیشتر از ۰/۷۰ به دست آمد. در پژوهش خدایی و رحیمی [۳۴] نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد، مقیاس شایستگی والدینی با ساختاری مشتمل بر چهار عامل گرمی والدینی، مطالبه‌گری والدینی، ارزش اجتماعی شکیبایی و ارزش اجتماعی احترام به حریم خصوصی، از روایی عاملی خوبی برخوردار بود. همچنین، مقادیر قابل قبول ضرایب همسانی درونی مقیاس شایستگی والدینی در فاصله ۰/۷۸ تا ۰/۸۶، از پایایی نسخه فارسی مقیاس مزبور دفاع کرد.

شیوه اجرای پژوهش

در این پژوهش، پس از آماده‌سازی بسته ابزارهای سنجش، محققان برای جمع‌آوری اطلاعات به مدارس پسرانه مراجعه کردند. موافق با پیشنهاد مدیران مدارس،

استفاده از توانمندی‌ها که هر یک شامل هفت ماده هستند، تشکیل شده است. نتایج مطالعات مختلف از ویژگی‌های فنی روایی و پایایی مقیاس والدگری توانمندساز، حمایت کرده‌اند [۲۸]. در پژوهش جک و همکاران [۲۸]، نتایج تحلیل عاملی مقیاس والدگری توانمندساز از ساختار دو عاملی مقیاس، به طور تجربی، حمایت کرد. در پژوهش جک و همکاران [۲۸]، ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های شناخت و استفاده از توانمندی‌ها به ترتیب برابر با ۰/۹۵ و ۰/۹۵ به دست آمد. در پژوهش اردشیر لاریجانی، شکری و شریفی [۳۰] نیز ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های شناخت و استفاده از توانمندی‌ها به ترتیب برابر با ۰/۹۴ و ۰/۹۴ به دست آمد.

نسخه کوتاه پرسشنامه نظمبخشی شناختی هیجان.^۱ نخستین بار به منظور سنجش ابعاد شناختی نظمبخشی هیجان نسخه اصلی پرسشنامه نظمبخشی شناختی هیجان دربرگیرنده ۳۶ ماده و ۹ مقیاس خودسرزنش‌گری^۲، پذیرش^۳، نشخوارگری^۴، بازتمرکز مثبت^۵، برنامه‌ریزی مجدد^۶، باز ارزیابی مثبت^۷، دیدگاه‌گیری^۸، فاجعه‌سازی^۹ و دیگرسرزنش‌گری^{۱۰} در گروهی از نوجوانان هلندی، توسعه داده شد [۳۱]. در این پرسشنامه، مشارکت‌کنندگان به هر ماده بر روی یک طیف پنج درجه‌ای لیکرتی (از ۱ هرگز تا ۵ همیشه) پاسخ می‌دهند. ویژگی‌های فنی پرسشنامه نظمبخشی شناختی هیجان بر روی نمونه‌های مختلف آزمون و تأیید شده است [۳۱]. در مطالعه حسین‌آبادی و شکری [۳۲]، مقادیر ضرایب همسانی درونی نسخه کوتاه پرسشنامه نظمبخشی شناختی هیجان برای زیرمقیاس‌های خودسرزنش‌گری، پذیرش، نشخوارگری، بازتمرکز مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، بازارزیابی مثبت، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌سازی و دیگرسرزنش‌گری به ترتیب برابر با ۰/۵۵، ۰/۶۴، ۰/۶۲، ۰/۷۳، ۰/۷۱، ۰/۷۵، ۰/۷۸، ۰/۷۳، ۰/۷۱، ۰/۶۴، ۰/۵۵، ۰/۷۵ به دست آمد.

1 . Emotion Cognition Regulation Questionnaire-Revised (ECRQ-R).

2 . Self-Blame.

3 . acceptanceAcceptance.

4 . ruminationRumination.

5 . positive Positive refocusingRefocusing.

6 . refocus Refocus on planningPlanning.

7 . Positive Reappraisal.

8 . Putting into Perspective.

9 . Catastrophizing.

10 . Other-Rumination.

11 . Parental Competence Scale.

12 . Parental Warmth.

13 . Parental Demandingness.

14 . Social Value of Fortitude.

15 . Social Value of Privacy.

پس از گردآوری داده‌ها و معرفی آنها به بسته آماری SPSS، از نرم‌افزار AMOS برای تحلیل داده‌ها، استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱، اندازه‌های توصیفی میانگین، انحراف استاندارد و آماره‌های چولگی و کشیدگی را برای ماده‌های نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین در نوجوانان نشان می‌دهد.

پس از هماهنگی‌های لازم، اجرای بسته سنجش به صورت گروهی و در کلاس‌های درس انجام شد. در این بخش، محققان پس از حضور در هر کلاس و معرفی خود و مسئله منتخب، داده‌ها فقط از بین داوطلبان به مشارکت، جمع‌آوری شد. در این بخش، محققان، نسبت به رعایت جمیع ملاحظات اخلاقی مانند رازداری و محروم‌گی، رضایت آگاهانه و رعایت حریم شخصی آنها، به نوجوانان، اطمینان خاطر دادند. هر اجرای کلاسی، حدود ۳۰ دقیقه به طول می‌انجامید.

جدول ۱. اندازه‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ماده‌های مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین

ماده‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
۱. وقتی کارها را به درستی انجام نمی‌دهم، والدینم می‌گویند که آنها را نراحت می‌کنم.	۲/۹۳	۱/۴۰	۰/۱۷	-۱/۲۶
۲. والدینم از من انتظار دارند که قدردان‌شان باشم و آنها را از خود نالمید نکنم.	۲/۸۶	۱/۴۹	۰/۱۶	-۱/۳۹
۳. وقتی انتظارات پدر و مادرم را برآورده نمی‌کنم، می‌گویند که قدردان فداکاری‌هاشان نبوده‌ام.	۳/۰۱	۱/۴۵	-۰/۰۲	-۱/۳۸
۴. والدینم می‌گویند اگر قرار است واقعاً مراقب آنها باشم، نباید کارهایی را که باعث نگرانی آنها می‌شود، انجام دهم.	۲/۶۸	۱/۴۳	۰/۳۵	-۱/۲۰
۵. والدینم تمام کارهایی را که برایم انجام داده‌اند، به من می‌گویند.	۲/۵۸	۱/۴۴	۰/۴۲	-۱/۱۹
۶. والدینم به من می‌گویند که برایم خیلی فداکاری می‌کنند.	۲/۴۴	۱/۳۲	۰/۰۵۱	-۰/۱۸۷
۷. والدینم می‌گویند وقتی انتظارات آنها را برآورده نمی‌کنم، در مقابل دیگران، خجالت می‌کشند.	۳/۰۵	۱/۴۲	-۰/۰۲	-۱/۳۲
۸. والدینم می‌گویند اگر عملکرد بهتری داشته باشم، مرا بیشتر دوست خواهند داشت.	۳/۲۲	۱/۴۲	-۰/۱۹	-۱/۲۸
۹. والدینم می‌گویند باید برای احترام به خانواده، عملکرد خوبی داشته باشم.	۲/۷۵	۱/۴۷	۰/۲۳	-۱/۲۳
۱۰. والدینم می‌گویند کاری که آنها از من می‌خواهند انجام دهم، برایم بهترین کار است. بنابراین، باید به درخواست آنها عمل کنم.	۲/۵۷	۱/۴۷	۰/۰۵۰	-۱/۱۷
۱۱. والدینم می‌گویند اگر رفتار بدی داشته باشم، مردم فکر می‌کنند آنها والدین خوبی نبودند.	۳/۲۱	۱/۳۸	-۰/۱۷	-۱/۲۳
۱۲. والدینم می‌گویند عملکرد ضعیف من به آبروی خانواده لطمه می‌زند.	۲/۵۷	۱/۵۳	۰/۴۳	-۱/۳۱
۱۳. اگر والدینم از من نراحت شوند، تا زمانی که دوباره آنها را خوشحال نکنم، با من صحبت نمی‌کنند.	۲/۳۰	۱/۱۸	-۰/۰۱۳	-۰/۹۲
۱۴. والدینم اغلب حرف را قطع می‌کنند.	۲/۴۵	۱/۱۶	-۰/۰۳۵	-۰/۰۶۶
۱۵. هر وقت قرار است درباره موضوعی با والدینم صحبت کنم، آنها بحث را عوض می‌کنند.	۲/۱۷	۱/۰۹	۰/۱۰	-۰/۰۷۱
۱۶. وقتی والدینم از من راضی نیستند، مرا سرزنش می‌کنند.	۲/۷۸	۱/۰۶	-۰/۰۶۹	-۰/۰۲۳
۱۷. اگر موافق با والدینم نبیندیشم و عمل نکنم، غیردوستانه و سرد با من رفتار خواهند کرد.	۲/۸۱	۱/۲۵	-۰/۰۸۳	-۰/۰۳۸
۱۸. احساس می‌کنم والدینم در هر کاری که انجام می‌دهم، دخالت می‌کنند.	۲/۰۵	۱/۲۱	۰/۱۴	-۰/۰۸۶
۱۹. مهم نیست که من چگونه می‌اندیشم یا عمل می‌کنم، غالب اوقات نظر آنها درباره من منفی است.	۲/۲۵	۱/۲۱	-۰/۰۲۱	-۰/۰۸۲
۲۰. وقتی والدینم از من نامید می‌شوند، از نگاه کردن به من اجتناب می‌کنند.	۲/۲۶	۱/۳۱	-۰/۰۱۹	-۱/۰۹

ادامه جدول ۱. اندازه‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ماده‌های مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین

ماده‌ها	کشیدگی	چولگی	انحراف استاندارد	میانگین	
۲۱. اگر کاری انجام دهم که والدینم دوست ندارند، والدینم با من رفتاری سرد و غیردوستانه خواهند داشت.	-۰/۰۳	-۰/۲۴	۱/۲۸	۲/۳۹	
۲۲. والدینم فکر می‌کنند که افکارم، ساده‌لوحانه است.	-۰/۰۵	-۰/۴۳	۱/۳۰	۲/۵۷	
۲۳. والدینم هرگز از من تعریف نمی‌کنند.	-۰/۰۷۳	-۰/۴۴	۱/۰۷	۲/۷۳	
۲۴. والدینم اصرار می‌کنند که من کارها را به روش آنها انجام دهم.	-۰/۰۳۱	-۰/۰۹	۱/۴۳	۲/۱۶	
۲۵. والدینم اغلب مرا با دیگران مقایسه می‌کنند.	-۰/۰۶۴	-۰/۰۵۸	۱/۲۴	۲/۵۶	
۲۶. والدینم مرا با بچه‌های مقایسه می‌کنند که می‌توانند نظر والدینم را تایید نمایند.	-۰/۰۱۹	-۰/۰۲۰	۱/۳۷	۲/۱۶	
۲۷. والدینم مرا با بچه‌های مقایسه می‌کنند که در بعضی موارد بهتر از من هستند.	-۰/۰۱۲	-۰/۰۳۳	۱/۳۵	۲/۳۹	
۲۸. والدینم از من می‌پرسند که چرا نمی‌توانم به خوبی بچه‌های دیگر باشم؟	-۰/۰۲۳	-۰/۰۱۶	۱/۳۸	۲/۲۵	
۲۹. وقتی انتظارات والدینم را برآورده نمی‌کنم، به من می‌گویند که به اندازه بچه‌های دیگر، خوب نیستم.	-۰/۰۲۲	-۰/۰۳۰	۱/۴۲	۲/۳۲	
۳۰. وقتی اشتباهی از من سر می‌زند، والدینم می‌گویند که به اندازه بچه‌های دیگر خوب نیستم.	۰/۰۱۵	-۰/۰۱۱	۱/۳۴	۲/۱۳	

پیشنهادی میرز، گامست و گارینو^[۳۵] شامل: شاخص مجذور خی (χ^2)، شاخص نسبت مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) به ترتیب برابر با $1496/10$ ، $3/69$ ، $0/57$ ، $0/66$ ، $0/63$ و $0/10$ به دست آمد که بر برازش ضعیف مدل با داده‌ها، دلالت دارد (جدول ۲). در نهایت، ساختار سه‌بعدی مرتبه اول با شمول سه بُعد القای ارتیاطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، انتخاب و آزمون شد. نتایج مربوط به شاخص‌های برازش مدل سه‌عاملی برای هر یک از شاخص‌های پیشنهادی میرز و همکاران^[۳۵] شامل: (χ^2/df)، (CFI)، (GFI)، (AGFI) و (RMSEA) به ترتیب برابر با $802/93$ ، $1/99$ ، $0/94$ ، $0/94$ و $0/058$ به دست آمد که بر برازش مطلوب مدل با داده‌ها دلالت داشت (جدول ۲).

در این بخش، به منظور ارزیابی برازنده‌گی مدل، مدل استقلال با مدل مفروض، مقایسه شد. نتایج نشان داد، اندازه‌های نیکویی برازش برای مدل استقلال، که در آن فرض می‌شود همه متغیرها ناهمبسته‌اند، بر برازنده‌گی ضعیفی مدل مزبور با داده‌ها، دلالت داشت $\chi^2/df = 6/71$ ، $p < 0.001$ ، $N = ۳۰۰$ ، $\chi^2 = ۲۹۱۹/۹۶$ ، $\chi^2 = ۴۳۵$. با وجود اطلاع از ساختار چندبعدی زیربنای مفهومی مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، به عنوان یک مدل مفهومی ارجح، اما ضرورت مصاف این منطق مفهومی ترجیح داده شده، با دیگر مدل‌های رقیب، فرصت مطمئن‌تری برای دفاع از ساختار چندبعدی مفروض برای ابزار سنجش کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی فراهم خواهد کرد. براین‌اساس، در ادامه، با هدف آزمون مدل‌های اندازه‌گیری رقیب، ساختار تک‌عاملی ابزار سنجش کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی تک‌عاملی برای هر یک از شاخص‌های برازش مدل تک‌عاملی برای هر یک از شاخص‌های

جدول ۲. اندازه‌های نیکویی برازش و مقادیر بارهای عاملی مدل‌های اندازه‌گیری رقیب

مدل‌های رقیب	χ^2	χ^2/df	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
مدل استقلال	۲۹۱۹/۹۶	۶/۷۱	۰/۴۲	۰/۳۹	۰/۰۰	۰/۱۴
مدل تک عاملی	۱۴۹۶/۱۰	۳/۶۹	۰/۶۷	۰/۶۳	۰/۰۵۷	۰/۱۰
مدل سه عاملی مرتبه اول	۸۰۲/۹۳	۱/۹۹	۰/۹۴	۰/۹۰	۰/۹۴	۰/۰۵۸

جدول ۳. بارهای عاملی، آلفای کرانباخ، همبستگی هر ماده با نمره کل و مقدار آلفا با فرض حذف ماده برای
 مدل سه عاملی مرتبه اول مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی

Cronbach's Alpha if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	بار عاملی	ماده‌ها
زیرمقیاس القای ارتباطی $\alpha=0.88$			
.87	.70	.76	.1
.87	.67	.71	.2
.87	.66	.72	.3
.87	.63	.70	.4
.87	.60	.61	.5
.87	.56	.61	.6
.87	.57	.60	.7
.87	.51	.52	.8
.87	.53	.56	.9
.87	.56	.62	.10
.87	.51	.51	.11
.87	.53	.56	.12
زیرمقیاس کنترل روان‌شناختی خشن $\alpha=0.80$			
.75	.54	.62	.13
.76	.49	.55	.14
.76	.46	.53	.15
.76	.50	.58	.16
.76	.46	.50	.17
.76	.40	.44	.18
.76	.43	.50	.19
.76	.42	.47	.20
.76	.43	.49	.21
.76	.40	.41	.22
.76	.42	.46	.23
.78	.52	.55	.24
زیرمقیاس شرم ناشی مقایسه اجتماعی $\alpha=0.77$			
.73	.56	.68	.25
.74	.50	.61	.26
.74	.50	.57	.27
.74	.48	.57	.28
.76	.45	.50	.29
.76	.42	.48	.30

روایی همگرا

در این بخش، به منظور تعیین روایی همگرای مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، موفق با پیشینهٔ نظری و تجربی، همبستگی بین وجود مختلف کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی با والدگری توانمندساز و راهبردهای انطباقی/ناظطباقی نظم‌بخشی هیجانی در نوجوانان، محاسبه شد. در این بخش، نتایج مربوط به همبستگی بین ابعاد کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی با والدگری توانمندساز و راهبردهای انطباقی/ناظطباقی نظم‌بخشی هیجانی در نوجوانان، شواهد متقنی در دفاع از روایی همگرای مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، فراهم آورد.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد، برای هر سه زیرمقیاس، جمیع وزن‌های رگرسیونی از لحاظ آماری معنادارند ($P < 0.001$). در جدول ۳، ضرایب رگرسیونی برای زیرمقیاس القای ارتباطی بین 0.52 تا 0.76 ، برای زیرمقیاس کنترل روان‌شناختی خشن بین 0.41 تا 0.62 و در نهایت، برای زیرمقیاس شرم معطوف بر مقایسه اجتماعی بین 0.47 تا 0.68 ، به دست آمد. علاوه بر این، در جدول ۳، مقادیر آلفای کرانباخ، همبستگی هر ماده با نمره کل و مقدار آلفا با فرض حذف ماده برای مدل سه‌عاملی مرتبه اول مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. همبستگی کنترل روان‌شناختی والدینی با والدگری توانمندساز و راهبردهای نظم‌بخشی در نوجوانان

القای ارتباطی	کنترل روان‌شناختی خشن	شم ناشی از مقایسه اجتماعی
-0.39**	-0.47**	-0.44**
-0.33**	-0.38**	-0.36**
0.37**	0.40**	0.38**

$P < 0.01$

علاقه‌مند به قلمرو مطالعاتی والدگری، ویژگی‌های کارکردی مفهوم کنترل روان‌شناختی والدینی را وارسی کردند. در این پژوهش، نتایج روایی عاملی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی همسو با یافته‌های مطالعه ژو و همکاران [۲۱] از ساختاری مشتمل بر سه عامل القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، به طور تجربی حمایت کرد. به بیان دیگر، نتایج این پژوهش موافق با یافته‌های مطالعه ژو و همکاران [۲۱] با تکرار ساختاری مشتمل بر سه قلمرو القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، شواهد مضاعفی در دفاع از ماهیت چندبعدی سازه کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، فراهم آورد. علاوه بر این، یافته‌های این پژوهش موافق با نتایج مطالعات یو و همکاران [۷] و اسزی [۲۳]، با تأکید بر تمایز در مشخصه‌های کارکردی ابعاد مختلف کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی، بیش از پیش بر ضرورت سنجش بافتاری راهبردهای معرفی کنترل روان‌شناختی والدینی

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تحلیل مشخصه‌های روان‌سنجدی نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین انجام شد. نتایج روش آماری تحلیل عاملی تأییدی با تکرار ساختاری مشتمل بر سه عامل القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی از روایی عاملی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، حمایت کرد. علاوه بر این، نتایج مربوط به همبستگی بین وجود کنترل‌گری روان‌شناختی با ادراک نوجوانان از والدگری توانمندساز و راهبردهای انطباقی/ناظطباقی نظم‌بخشی هیجانی در نوجوانان، شواهد قانع کننده‌ای در دفاع از روایی همگرای مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین، فراهم آورد. در نمونه نوجوانان ایرانی، ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی در بازه 0.77 تا 0.88 به دست آمد که نشان داد مقیاس مزبور از پایایی قابل قبولی برخوردار بود. در این پژوهش، محققان موافق با دیگر پژوهشگران

کنترل‌گری روان‌شناسختی والدین، القای ارتباطی با شمول تاکتیک‌هایی مانند القای احساس گناه و شرم مشترک مشخص شده است و راهبرد کناره‌گیری والد از محبت‌کردن و عشق ورزیدن به کودک یا نوجوان، در طبقه کنترل‌گری روان‌شناسختی خشن قرار گرفته است. به بیان دیگر، در نظام مفهومی ژو و همکاران [۲۱] کناره‌گیری از محبت یک تاکتیک خصم‌مانه تلقی می‌شود. نتایج این پژوهش موافق با یافته‌های مطالعه ژو و همکاران [۲۱] (۲۰۲۳) نشان داد که کناره‌گیری از عشق ورزیدن از منظر مفهومی در مقایسه با دیگر تاکتیک‌های کنترل‌گری مانند القای احساس گناه و شرم‌سازی، خصم‌مانه‌تر، تلقی می‌شود. البته نتایج مطالعاتی مانند رانر و همکاران [۳۶] و چی و همکاران [۱۲] نیز نشان داده‌اند که ادراک کودکان و نوجوان از راهبرد کناره‌گیری از محبت در مقایسه با تاکتیکی همچون القای احساس گناه، غیردوستانه‌تر و خشن‌تر است. محققان دیگری مانند وانگ و همکاران [۲۰]، لی و همکاران [۲۵]، هی و همکاران [۲۶] و گائو و همکاران [۱] یادآوری می‌کنند که این تنافض تا حدی از فرض چالش‌زای مشابهت در حدود معنایی و کارکردهای کناره‌گیری از محبت و القای احساس گناه، مستخرج می‌شود.

در بخشی دیگر، یافته‌های این پژوهش موافق با نتایج مطالعات ژو و همکاران [۲۱]، فانگ و همکاران [۱۴] و ناهمسو با نتایج مطالعات باربر و همکاران [۲۲]، شک [۳۷] و یو و همکاران [۴] از کارکرد انحصاری و تمیزیافته شرم ناشی از مقایسه اجتماعی به مثابه یکی از شناسانده‌های کنترل‌گری روان‌شناسختی والدین به طور تجربی، حمایت کرد. علاوه بر این، نتایج این پژوهش، همسو با یافته‌های پژوهش ژو و همکاران [۲۱] و ناهمسو با یافته‌های مطالعات یو و همکاران [۴] و اسزی [۲۳] بر ضرورت تمایزگذاری بین دو وجه شرم مشترک و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، تأکید ورزید. به بیان دیگر، نتایج این پژوهش نشان داد، شرم ناشی از مقایسه اجتماعی از منظر مفهومی از شرم مشترک متفاوت است. به طور کلی، ویژگی تمیزدهنده شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، از طریق ادراک کودک از حقارت و ضعفهای خود در مقایسه با دیگران، مشخص می‌شود. بر اساس دیدگاه اسمیتانا و همکاران [۱۸]، اگر چه ممکن است مقایسه رو به بالا، انتظارات والدین را نسبت به الگوهای موقفيت و پیشرفت تصریح کند؛ اما برچسبزنی منفی و

تأکید ورزیدند. به طور کلی، در این بخش، یافته‌ها ضمن یادآوری ضرورت تمایزگذاری بین ابعاد کنترل‌گری روان‌شناسختی والدین، بر اهمیت گذار از روی‌آور به مثابه رویکردی غیرواقع‌نگرانه و ساده‌اندیشانه به مفهوم کنترل روان‌شناسختی، تأکیدی مضاعف داشت.

علاوه بر این، نتایج این پژوهش موافق با ایده فانگ و یائو [۸] در تلاش برای فهم پهنهای مفهومی یا ساختار مفهومی زیربنایی سازه کنترل‌گری روان‌شناسختی والدین بر ضرورت تمایزگذاری مفهومی بین رفتارهای معطوف بر القای ارتباطی از رفتارهای خشن‌تر، اصرار ورزیدند. یافته‌های این پژوهش موافق با نتایج مطالعات ژو و همکاران [۲۱] و فانگ و همکاران [۱۴] نشان داد، با تعقیب روی‌آوری بافتاری و بیش واقع‌نگر نسبت به تحلیل مشخصه‌های گُنشی بلوک‌های سازنده کنترل‌گری روان‌شناسختی، تمایز در پیامدهای تحولی اشکال خشن‌تر کنترل‌گری در مقایسه با رفتارهای معطوف بر القای ارتباطی، بیش از پیش استنباط می‌شود. همچنین، بازتکرار شواهدی ناظر بر تمایز در ویژگی‌های گُنشی رفتارهای متفاوت کنترل‌گری روان‌شناسختی بیانگر آن است اثرات مخرب رفتارهای خصم‌مانه کنترل روان‌شناسختی بر مدل تحول کودک و نوجوان، فرایافتاری و جهانشمول بوده است اما، ضریب تأثیر رفتارهای معطوف بر وجه القای ارتباطی در بافت‌های متمایل به ارزش‌های مدل فرهنگی جمع‌گرا در مقایسه با فرداگرا، بیشتر است [۱۶]. برای اساس، والدین در بافت‌های فرهنگی متمایل به ارزش‌های مدل فرهنگی جمع‌گرا در القای ارتباطی با هدف آگاه‌سازی کودکان و نوجوانان از فدایکاری‌های والدین و مطلع ساختن آنها از تأثیرات مخرب، کثرفتارهای کودکان بر آبرو و حیثیت خانواده و همچنین، تشویق کودکان برای پاسخ‌دهی همدلانه به افکار و احساسات والدین‌شان، استفاده می‌کنند [۸ و ۷]. در این بخش، نتایج مطالعات یو و همکاران [۳] و فانگ و همکاران [۱۴] نشان می‌دهد، در یک محیط اجتماعی کاملاً جمع‌گرا، این شیوه از والدگری، یک روش راهبردی برای دستیابی به هدف‌های اجتماعی تلقی می‌شود که نه فقط از منظر فرهنگی قابل قبول است، بلکه کمتر مداخله‌جویانه ارزیابی می‌گردد.

البته در نظام مفهومی ژو و همکاران [۲۱]، در مقایسه با ساختار مفهومی پیشنهادی فانگ و لاتو [۸] درباره

سپاسگزاری

از تمامی مشارکت‌کنندگان عزیز که مسئولانه یاری‌مان کردند، تشکر می‌شود.

تعارض منافع

بنا به اظهار نویسنده‌گان، هیچ‌گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

منابع

- 1- Gao D, Liu J, Xu L, Mesman J, van Geel M. Early adolescent social anxiety: differential associations for fathers' and mothers' psychologically controlling and autonomy-supportive parenting. *Journal of Youth and Adolescent*. 2022; 51: 1858-1871.
<https://doi.org/10.1007/s10964-022-01636-y>
- 2- Yan F, Zhang Q, Ran G, Li S, Niu X. Relationship between parental psychological control and problem behaviors in youths: A three-level meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 2020; 112: 104900.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.childyouth.2020.104900>
- 3- Yu J, Cheah CSL, Hart CH, Yang C, Olsen JA. Longitudinal effects of maternal love withdrawal and guilt induction on Chinese American preschoolers' bullying aggressive behavior. *Developmental Psychopathology*. 2019; 31: 1467-1475.
<https://doi.org/10.1017/s0954579418001049>
- 4- Yu X, Fu X, Yang Z, Zhang M, Liu X, Fu Y, et al. Bidirectional relationship between parental psychological control and adolescent maladjustment. *Journal of Adolescence*. 2021; 92: 75-85.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2021.08.007>
- 5- Zhou Z, Shek DTL, Zhu X, Lin L. The influence of moral character attributes on adolescent life satisfaction: the mediating role of responsible behavior. *Child Indicators Research*. 2021; 14: 1293-1313. The Influence of Moral Character Attributes on Adolescent Life Satisfaction: the Mediating Role of Responsible Behavior | Child Indicators Research
- 6- Guo J, Zhang J, Pang W. Parental warmth, rejection, and creativity: the mediating roles of openness and dark personality traits. *Personality and Individual Differences*. 2021; 168: 110369.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110369>

طرح مطالبات افرادی از سوی والدین سبب می‌شود، کودکان این شیوه تربیتی را نامحترمانه، تحقیرآمیز، تهاجمی و طردکننده تلقی کنند. به نظر می‌رسد که چنین منطق مفروضی در دفاع از رابطه منفی بین شرم ناشی از مقایسه اجتماعی با کیفیت‌های روانی مثبت در کودکان و نوجوانان، حمایت کند.

این پژوهش چند محدودیت دارد. نخست، مشارکت‌کنندگان این پژوهش به کمک راهبرد نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند؛ بنابراین نه فقط کاربرد مقیاس که حتی تعیین‌پذیری یافته‌های این پژوهش، محدود خواهد شد. به منظور گذار از این محدودیت پیشنهاد می‌شود که محققان در مطالعات آتی، از یکی از روش‌های نمونه‌گیری احتمالاتی (تصادفی)، استفاده کنند. دوم، در این پژوهش با هدف وارسی مشخصه‌های فنی روایی و پایایی نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی فقط از روش‌های روایی عاملی، روایی همگرا و ضرایب همسانی درونی، استفاده شد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود با هدف اطلاع بیشتر از ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس مزبور از دیگر روش‌های فهم مشخصه‌های فنی ابزارهای سنجش مانند روایی ملاکی، روایی تشخیصی و پایایی آزمون - بازآزمون، استفاده شود. در مجموع، نتایج مربوط به روایی‌بایی نسخه فارسی مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی، شواهد مضاعفی را در حمایت از ماهیت چندبعدی کنترل روان‌شناختی والدینی و مفهوم‌پردازی‌های وابسته به فرهنگ زیر طبقات آن، فراهم آورد. علاوه بر این، مشارکت‌مندی نظری حاصل از چنین یافته‌هایی، بیش از پیش، احساس نیاز به تمایزگذاری بین کارکردهای انحصاری وجود فردی کنترل روان‌شناختی را در نمونه نوجوانان ایرانی، موافق با نوجوانان چینی، مورد تأکید قرار می‌دهد. این دغدغه - که البته در مطالعات پیشین کمتر به آن توجه شده است - راهی امیدوارکننده را برای حل و فصل یافته‌های متناقض، در قلمرو مطالعاتی کنترل‌گری روان‌شناختی والدینی، فراهم خواهد آورد. تهیه نسخه اनطباق یافته مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی در نوجوانان ایرانی و استفاده محققان از آن سبب خواهد شد که همبسته‌ها، سازوکارهای زیربنایی و اثرات انکارناشدنی کنترل‌گری روان‌شناختی بر ساحت‌های مختلف تحول کودک و نوجوان، مشخص گردد.

- 14-Fang Q, Liu C, Tang Y, Shi Z, Wang Q, Helwig CC. Types of parental psychological control and rural and urban Chinese adolescents' psychological well-being and academic functioning. *Child Development*. 2022; 93: 484-501. <https://doi.org/10.1111/cdev.13699>
- 15-Wang Y, Yu M, Zhou H. Co-development of mindful awareness and Chinese youth's mental health problem: based on parallel-process latent growth curve model. *Journal of Affective Disorders*. 2021; 295: 997-1004. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.08.113>
- 16-Chen B, Soenens B, Vansteenkiste M, Van Petegem S, Beyers W. Where do the cultural differences in dynamics of controlling parenting lie? Adolescents as active agents in the perception of and coping with parental behavior. *Psychologica Belgica*. 2016; 56: 169-192. <https://doi.org/10.5334/pb.306>
- 17-Barber BK. Parental psychological control: revisiting a neglected construct. *Child Development*. 1996; 67: 3296-3319. <https://doi.org/10.2307/1131780>
- 18-Smetana JG, Yau JYP, Rote WM. How do Chinese youth in Hong Kong evaluate maternal guilt and shame induction? Age, form, and domain differences. *Journal of Youth and Adolescent*. 2021; 50: 2096-2107. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01468-2>
- 19-Ng FFY, Wang Q. "Asian and Asian American parenting" in Handbook of Parenting: Volume 4: Social Conditions and Applied Parenting. ed. M. H. Bornstein. 3rd ed (New York, NY: Routledge). 2019; 108-109.
- 20-Wang Q, Pomerantz EM, Chen H. The role of parents' control in early adolescents' psychological functioning: a longitudinal investigation in the United States and China. *Child Development*. 2007; 78: 1592-1610. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2007.01085.x>
- 21-Zhu X, Dou D, Pan Y. Developing and validating a multidimensional Chinese Parental Psychological Control Scale. *Frontiers in Psychology*. 2023; 14: 1116625. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1116625>
- 7- Yu J, Cheah CSL, Hart CH, Sun S, Olsen JA. Confirming the multidimensionality of psychologically controlling parenting among Chinese-American mothers: love withdrawal, guilt induction, and shaming. *International Journal of Behavior Development*. 2015; 39:285-292. <https://doi.org/10.1177/0165025414562238>
- 8- Fung J, Lau AS. Tough love or hostile domination? Psychological control and relational induction in cultural context. *Journal of Family Psychology*. 2012; 26: 966-975. <https://doi.org/10.1037/a0030457>
- 9- Yao X, Wu J, Guo Z, Yang Y, Zhang M, Zhao Y, et al. Parental psychological control and adolescents' problematic mobile phone use: The serial mediation of basic psychological need experiences and negative affect. *Journal of Child and Family Studies*. 2022; 31: 2039-2049. Parental Psychological Control and Adolescents' Problematic Mobile Phone Use: The Serial Mediation of Basic Psychological Need Experiences and Negative Affect | Journal of Child and Family Studies
- 10-Shek DTL, Zhu X. Paternal and maternal influence on delinquency among early adolescents in Hong Kong. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2019; 16: 1338. <https://doi.org/10.3390/ijerph16081338>
- 11-Zhu X, Shek DTL. The influence of adolescent problem behaviors on life satisfaction: parent-child subsystem qualities as mediators. *Child Indicators Research*. 2020; 13: 1769-1789. The Influence of Adolescent Problem Behaviors on Life Satisfaction: Parent-Child Subsystem Qualities as Mediators | Child Indicators Research
- 12-Cheah CSL, Yu J, Liu J, Coplan RJ. Children's cognitive appraisal moderates associations between psychologically controlling parenting and children's depressive symptoms. *Journal of Adolescence*. 2019; 76: 109-119. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.08.005>
- 13-Zhu X, Shek DTL, Dou D. Factor structure of the Chinese CES-D and invariance analyses across gender and over time among Chinese adolescents. *Journal of Affective Disorders*, 2021; 295: 639-646. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.08.122>

- 30-Ardesir Larijani1 M, Shokri O, Sharifi M. The mediating role of mental toughness on the relationship between strength-based parenting with psychological resilience among university students. *Current Psychology*. 2022; 16 (2): 103-116. <https://bjcp.ir/article-1-1959-fa.pdf> [In Persian]
- 31-Garnefski N, Kraaij V. Cognitive emotion regulation questionnaire – development of a short 18-item version (CERQ-short). *Personality and Individual Differences*. 2006; 41:1045-1053. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.paid.2006.04.010>
- 32-Hoseinabadi M, Shokri O. Examining the gender-based equivalence of factorial structure of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire-Short Form. *Journal of Developmental Psychology: Iranian Psychologists*. 2016; 12 (46): 199-211. <https://srb.sanad.iau.ir/en/Article/1054743?FullText=FullText> [In Persian]
- 33-Reparaz C, Rivas S, Osorio A, Garcia-Zavala G. A parental competence scale: Dimensions and their association with adolescent outcomes. *Frontiers in Psychology*. 2021; 12:652884. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.652884>
- 34-Khodaei A, Rahimi R. (under review). Psychometric properties of the Farsi version of the parental competence scale. *Journal of Applied Family Therapy*. <http://dx.doi.org/10.61838/kman.aftj.5.3.18> [In Persian]
- 35-Meyers LS, Gamst G, Guarino AJ. Applied multivariate research, design and interpretation. Thousand oaks. London. New Deihl, Sage publication. 2016. Applied multivariate research: Design and interpretation, 2nd ed.
- 36-Rohner RP, Khaleque A, Cournoyer DE. Parental acceptance-rejection: theory, methods, cross-cultural evidence, and implications. *Ethos*. 2005; 33: 299-334. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1525/eth.2005.33.3.299>
- 37-Shek DTL. Assessment of perceived parental psychological control in Chinese adolescents in Hong Kong. *Research on Social Work Practice*. 2006; 16: 382-391. <https://doi.org/10.1177/1049731506286231>
- 22-Barber BK, Stoltz HE, Olsen JA. Parental support, psychological control, and behavioral control: assessing relevance across time, culture, and method. *Monographs of the Society for Research in Child Development*. 2005; 70: 1-137. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5834.2005.00365.x>
- 23-Sze NL. Distinguishing between adolescents' perception of parental use of intrusive control and manipulative control: Implications for adolescents in the United States and China. Dissertation. Hong Kong: Chinese University of Hong Kong. 2016
- 24-Barber BK, Xia M, Olsen JA, McNeely CA, Bose K. Feeling disrespected by parents: refining the measurement and understanding of psychological control. *Journal of Adolescence*. 2012; 35: 273-287. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.10.010>
- 25-Li D, Li X, Wang Y, Bao Z. Parenting and Chinese adolescent suicidal ideation and suicide attempts: the mediating role of hopelessness. *Journal of Child and Family Studies*. 2016; 25: 1397-1407. Parenting and Chinese Adolescent Suicidal Ideation and Suicide Attempts: The Mediating Role of Hopelessness | Journal of Child and Family Studies
- 26-He Y, Yuan K, Sun L, Bian Y. A cross-lagged model of the link between parental psychological control and adolescent aggression. *Journal of Adolescence*. 2019; 74: 103-112. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.05.007>
- 27-Kline, R. B. (2016). Principles and practices of Structural Equation Modeling (2nd Eds.). New York: Guilford. Principles and practice of structural equation modeling, 4th ed.
- 28-Jach H, Sun J, Loton D, Chin TC, Waters L. Strengths and subjective wellbeing in adolescence: Strength-based parenting and the moderating effect of mindset. *Journal of Happiness Studies*. 2018; 19(2): 567-586. Strengths and Subjective Wellbeing in Adolescence: Strength-Based Parenting and the Moderating Effect of Mindset | Journal of Happiness Studies
- 29-Waters L. Strength-based parenting and life satisfaction in teenagers. *Advances in Social Science Research Journal*. 2015; 2(11):158-173. <https://doi.org/10.14738/assrj.211.1651>

روان‌شناختی خشن و در نهایت، ماده‌های ۲۵ تا ۳۰ به شم ناشی از مقایسه اجتماعی، مربوط می‌شود. در پژوهش ژو و همکاران (۲۰۲۳) نتایج روش‌های آماری تحلیل اکتشافی و تأییدی در نمونه‌های مستقلی از نوجوانان، از ساختاری مشتمل بر ۳ وجه القای ارتباطی، کنترل روان‌شناختی خشن و شرم ناشی از مقایسه اجتماعی، به طور تجربی، حمایت کردند. علاوه بر این، همبستگی مثبت بین وجوده ادراک نوجوانان از کنترل گری روان‌شناختی والدینی با طرد والدینی و همبستگی منفی ابعاد کنترل گری با گرمی والدینی، شواهد مضاعفی در دفاع از روایی ملاکی مقیاس کنترل روان‌شناختی والدینی، فراهم آورد (ژو و همکاران، ۲۰۲۳).

مقیاس چندبعدی کنترل روان‌شناختی والدینی. ژو و همکاران (۲۰۲۳) پس از وارسی ارزیابانه دنباله اطلاعاتی در قلمرو سنجش کنترل گری روان‌شناختی، با هدف گذار از محدودیت‌های معطوف بر بنیان مفهومی کنترل گری و همچنین، توسعه‌مندی نسخه چندبعدی و نه تک‌عاملی و البته، حساس به بافت مقیاس کنترل گری روان‌شناختی والدینی، نسخه ۳۰ ماده‌ای مقیاس کنترل گری روان‌شناختی والدین را برای اندازه‌گیری ادراک نوجوانان از کنترل روان‌شناختی والدین، معرفی کردند. در این مقیاس، مشارکت‌کنندگان به هر ماده بر روی طیفی پنج درجه ای از ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) پاسخ می‌دهند. در این مقیاس، ماده‌های ۱ تا ۱۲ به القاس ارتباطی، ماده‌های ۱۳ تا ۲۴ به کنترل

ماده‌های مقیاس کنترل گری روان‌شناختی والدین

ماده‌ها
۱. وقتی کارها را به درستی انجام نمی‌دهم، والدینم می‌گویند که آن‌ها را ناراحت می‌کنم.
۲. والدینم از من انتظار دارند که قدردان‌شان باشم و آن‌ها را از خود نامید نکنم.
۳. وقتی انتظارات پدر و مادرم را برآورده نمی‌کنم، می‌گویند که قدردان فداکاری‌هاشان نبوده‌ام.
۴. والدینم می‌گویند اگر قرار است واقعاً مراقب آن‌ها باشم، نباید کارهایی را که باعث نگرانی آن‌ها می‌شود، انجام دهم.
۵. والدینم تمام کارهایی را که برایم انجام داده‌اند، به من می‌گویند.
۶. والدینم به من می‌گویند که برایم خیلی فداکاری می‌کنند.
۷. والدینم می‌گویند وقتی انتظارات آن‌ها را برآورده نمی‌کنم، در مقابل دیگران، خجالت می‌کشند.
۸. والدینم می‌گویند اگر عملکرد بهتری داشته باشم، مرا بیشتر دوست خواهند داشت.
۹. والدینم می‌گویند باید برای احترام به خانواده، عملکرد خوبی داشته باشم.
۱۰. والدینم می‌گویند کاری که آن‌ها از من می‌خواهند انجام دهم، برایم بهترین کار است؛ بنابراین باید به درخواست آنها عمل کنم.
۱۱. والدینم می‌گویند اگر رفتار بدی داشته باشم، مردم فکر می‌کنند آن‌ها والدین خوبی نبودند.
۱۲. والدینم می‌گویند عملکرد ضعیف من به آبروی خانواده لطمeh می‌زند.
۱۳. اگر والدینم از من ناراحت شوند، تا زمانی که دوباره آن‌ها را خوشحال نکنم، با من صحبت نمی‌کنند.
۱۴. والدینم اغلب حرف را قطع می‌کنند.
۱۵. هر وقت قرار است درباره موضوعی با والدینم صحبت کنم، آن‌ها بحث را عوض می‌کنند.
۱۶. وقتی والدینم از من راضی نیستند، مرا سرزنش می‌کنند.
۱۷. اگر موافق با والدینم نبیندیشم و عمل نکنم، غیردوستانه و سرد با من رفتار خواهند کرد.

ماده‌های مقیاس کنترل‌گری روان‌شناختی والدین

ماده‌ها
۱۸. احساس می‌کنم والدینم در هر کاری که انجام می‌دهم، دخالت می‌کنند.
۱۹. مهم نیست که من چگونه می‌اندیشم یا عمل می‌کنم، غالب اوقات نظر آنها درباره من منفی است.
۲۰. وقتی والدینم از من نالمید می‌شوند، از نگاه کردن به من اجتناب می‌کنند.
۲۱. اگر کاری انجام دهم که والدینم دوست ندارند، والدینم با من رفتاری سرد و غیردوستانه خواهند داشت.
۲۲. والدینم فکر می‌کنند، افکارم ساده‌لوحانه است.
۲۳. والدینم هرگز از من تعریف نمی‌کنند.
۲۴. والدینم اصرار می‌کنند که من کارها را به روش آن‌ها انجام دهم.
۲۵. والدینم اغلب مرا با دیگران مقایسه می‌کنند.
۲۶. والدینم مرا با بچه‌هایی مقایسه می‌کنند که می‌توانند نظر والدینم را تأیید نمایند.
۲۷. والدینم مرا با بچه‌هایی مقایسه می‌کنند که در بعضی موارد بهتر از من هستند.
۲۸. والدینم از من می‌پرسند که چرا نمی‌توانم به خوبی بچه‌های دیگر باشم؟
۲۹. وقتی انتظارات والدینم را برآورده نمی‌کنم، به من می‌گویند، به اندازه بچه‌های دیگر خوب نیستم.
۳۰. وقتی اشتباهی از من سر می‌زند، والدینم می‌گویند که به اندازه بچه‌های دیگر خوب نیستم.

Zhu X, Dou D, Pan Y. Developing and validating a multidimensional Chinese Parental Psychological Control Scale. *Frontiers in Psychology*. 2023; 14: 1116625.